

Васкрсење

ЕПАРХИЈА ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

деталь мозаика на корицама:
Васкрсење, 11. век, манастир Дафни

Епископ
зворничко-тузлански

ФОТИЈЕ

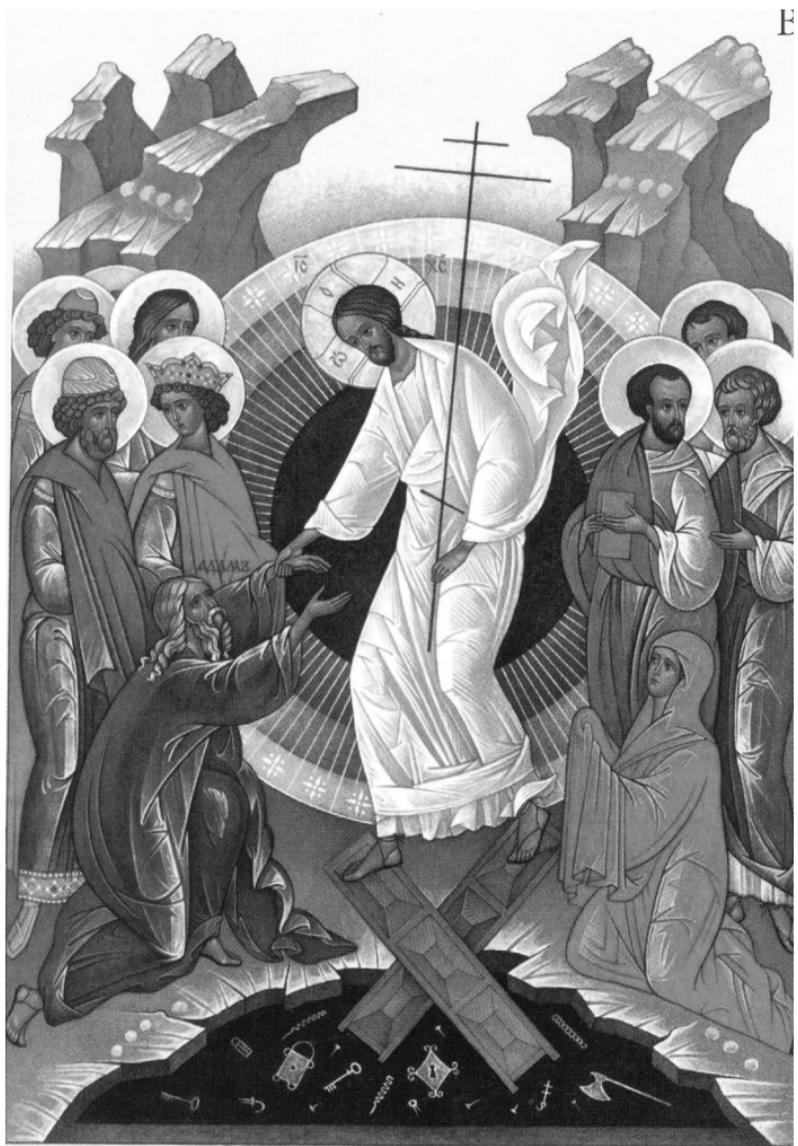
ВАСКРСЕЊЕ

СИНАЈ
Бијељина

2022.

E

ВИДЕТИ

Beћe јe
видети своје грехе,
него вакрсавати
мртве

Beћe јe
себе умањивати,
да би Христос
у нама узрастао

Beћe јe
свако створење
больим од себе
видети, да би
смиreno о себи
мислили

Beћe јe
последњи од свих
бити, да би нас
Господ узвисио

Веће је
и највеће, Господа
у мношту препознати,
да Он узраста,
а ми да се
уманањујемо

РАДОСТ И МУЛА

У Добоју
наша радост,
у Црној Гори
мула и талибан,
прво осана,
потом испљуван

А скоро исте
речи говорио,
о миру, љубави,
о Цркви,
ал' свако чује
својим ухом,
па тако и
збори духом

Још је Достојевски
Великим инквизитором
рекао, не треба нама
поново Христос,
већ онај који ће нас
хлебом нахранити

Ал' Црква света
Христом живи,
због тога смо ми
свету криви,
јер ми
крст и Небески
хлеб нудећи
живот је не овај,
већ будући

Ал' свет иде
како је писано,
ни јота неће
измењена бити,
зато наш Патријарх
Христом збори,
и овде у Србији
и у Црној Гори,
и на све
стране света,
да смрт од кога
буде отета

ТРЕЖЊЕЊЕ

Људи, шта то би,
да се пијан трезниш
и некако, али
трежњење на суво,
не иде никако

Шта чујеш,
шта видиш,
не верујеш,
све ти се чини
да претерујеш

И очи би протрљао,
а уши би требало,
откад нас је ово
вребало

А ево, све дође
као лопов у ноћи,
изненада, ниоткуда,
неверица свуда

И да се осмехнеш,
покушао би,
а пре ћеш
главом завртети,
па би се и по глави
пљеснуо, не би ли
себи дошао

Е наивко,
е немудрих слико,
у шта те године
прођоше,
отрезни се,
већ је време,
јер како чујемо,
стижу и нове
животне дилеме

SERBIEN LAGER

Болесни напред,
здрави стоп
у градовима
селима и свуда
е чуда, е чуда

АНКО

Ускоро невакцинисани,
ни до тоалета
неће моћи,
Анкови ће ту бити,
чак и преко ноћи

Ветеринари и гробари,
од данас су сви
инспектори и
контролори,
а правило рада
ће им бити:
Невакцинисани,
нећете се скрити

Анкови за сада кажу:
Само кафићи,
ал' сутра...
е моји заморчићи,
из својих кућа,
да л' ћемо изићи?

ЈОАНИКИЈЕ

Јоаникија нашег у бетонску
тамницу вргоше,
у којој он се ни исправити не може, али
ипак усправан оста
пред онима који га затвараше,
гроб себи вечни копајући

Световасилијевска литија
њима смета,
која Свеца Острошког слави,
да Црној Гори слободу јави,
њој Јоаникије са својим народом,
смерним кораком дошета,
слободи - не од овога света

Мало је сада читава Црна Гора
Јоаникију затвор да буде,
он се овим уписа у људе,
а нељуди имена немају,
већ се могу заједно Пилати звати,
јер ни руке не стигоше опрати

Да ће Бог и Василије Свети,
да се брат Јоаникије
опет своме народу и слободи врати,
не, ми Срби нећемо стати,
некрсте на то позивати,
да мир и достојанство
испуне Црну Гору,
као кад је митроносне главе
Крстом осењиваше

ЛАЖА

Здрави су претња
болеснима,
ма и свима,
па људи моји,
где то постоји

Има у данашњем
лажа свету,
где све дође
у пакету,
на коме пише,
лаж истину брише

Наша је истина
лаж,
и у томе је
њена драж,
да ништа исто
бити неће,
све старо и вредно
у смеће, обредно

Своје царство лажи
градимо,
ко је за,
на горње место
га посадимо,
и тако редом
до лажног месије,
својом чредом

Све наше
негдашње лажи
знајте, само су
сенке биле,
да би се сада,
у нашем царству,
Лаже оствариле

Уз песмотвораштво епископа Фотија

Хришћанска култура је од самих својих зачетака имала снажан рефлекс за поезију, то јест за оно што бисмо, послуживши се једним изразом Никифора Цариградског, могли назвати „мелодијом теологије“. Почекв од јеванђељског приказа Тајне Вечере, у ком читамо како Христос са апостолима „поје хвалу“ Богу, преко литургијских и богослужбених текстова, па све до Романа Мелода Слаткопојца, за кога је чувени Карл Крумбахер рекао да је „највећи црквени песник свих времена“ – поезија представља незаобилазни део хришћанског предања, медијум кроз који се изражавају темељне истине хришћанске вере. Није био редак случај да се управо у стиховима саопштавају најдубље теолошке реалије: Григорије Богослов у IV веку пише своје чувене *Енове*, у којима изображава тајну Свете Тројице, док Симеон Нови Бо-

гослов у својим *Химнама божанствене љубави* поетски саопштава своје непоновљиво хришћанско искуство – искуство покајања, искуство подвига смирења и евхаристијске трезвености, односно свој сусрет са Богом који је, речима Рудолфа Ота, свагда пропраћен „трепетним тајanstвом и удивљењем“.

Као наследница византијске културе у многим њеним рукавцима, стара српска књижевност реципирала је и главне обрасце византијске поезије. Писана у класичном средњовековном кључу, она је махом била богослужбене садржине. Тако је бивало од поезије Светог Саве, архиепископа Данила, Марка Пећког, монахиње Јефимије, Силуана и других, па све до знаменитог састава *Слово љубви* деспота Стефана Лазаревића, у којем песник, евоцирајући јеванђељске и псалмичке садржаје, позива младиће и девојке на чување трезвености и целомудрености, како би се анаゴшки успели ка врхунској, божанственој љубави.

Нешто од овом приликом само синтетички скицираних сензибилитета налазимо и у песмотвораштву епископа Фотија који песмољупце и богоträжитеље дарива својом новом, четвртом збирком поезије. У њој се већ при првом читању кроз призму хришћанског доживљаја света претапају средњовековни идеали са истукством модерности која се жигоше у њеним разним манифестацијама и којој се у смислу коректива изнова испоставља хришћански образац живљења.

Постоје макар два темељна мотива која се могу разабрати у поезији епископа Фотија. Најпре је то песнички приказ опита духовног живота, са свим његовим унутрашњим амплитудама, а онда и приказ духовне ситуације времена у којој песник-богоträжитељ обитава и са којом се носи. Налик својим великим узорима из средњег века, владика Фотије стиховно изображава лествицу духовног успиња, чији је основни циљ заједничарење са Богом. Оно се задобија кроз подвиг *смирења*. Чудо смирења, као место кенозе, односно одбацања свог

фантазмагоричног Ја, испоставља се као врхунац духовног живота:

Веће је
видети своје грехе,
него васкрсавати
мртве.

Попут знаменитог *Слова о уму нашег Светог Саве*, у којем утемељитељ Српске цркве и духовности позива свој народ на „небеско гледање“, владика Фотије позива и себе и свој народ на идеал духовне „трезвености“: „Е, немудрих слико... отрезни се“. Тада пут, у којем се читалац на један безмало његовијевски начин призива на измештање из перспективе обузетости тварним и пропадљивим светом, представља позив на окретање ка оностраним, а све како би се могло „у мношту Господа препознати“.

Окретање субјекта ка оностраним и његово виђење оног „невидовног“ – очима Све-

тог краља Стефана Дечанског похрањенима на песниковом „длану“ – не занемарују у стиховима владике Фотија еминентно историјску димензију песничког искуства. Док песнички тематизује искуство страдања, он јематички универзализује партикуларне примере патњи и прогона, како обичних људи, људи-просечника, тако и репрезентативних представника етноса којем припада: било да стилски обликује страдања једног од своје епископске сабраће пред налетом неправде, било да тематизује искуство *прогона* свог народа, као једне од његових темељних одредница. Ни у једном ни у другом случају, иако добрano осећа слабости човека пред налетима изазова времена, владика-песник не заборавља висину људског достојанства: „Јоаникија нашег у бетонску / тамницу вргоше, / у којој он се ни исправити не може, али ипак усправан оста / пред онима који га затвараше“. Та човекова „усправност“, као отисак Божијег лика у њему, остаје мера човекове постојаности у његовом сукобу са „поститинским“ друштвом у којем сви скупа обитавамо: „Своје царство

лажи градимо, / ко је за, / на горње место /га посадимо, / и тако редом / до лажног месије, својом чредом“.

У овим стиховима владика Фотије додирује један од кључних проблема савременог света: проблем лажног месије и искупитеља, који је увек слика јеванђељског лажног чудотворца Симона. Њему наспрот, владика супротставља идеал Христа, као предводитеља сваког, па и песниковог народа: „Да и ми не би, / као Јудеји, / лутали по свету / као по пустини, / и тражили другог, / који ће у своје име доћи, већ Христа, / Светлост света / да тражимо“. Понекад ипак, пред лавином унутрашње духовне борбе и пошасти које долазе од светских моћника, песник као да устукне: „Ево ме у / грлу стеже / и ни речи, / зато песма / да опева, / да опоје“. Управо попут репрезентативних узора из хришћанске старине, песник-владика добро зна да највеће поноре и највеће мистичке узлете није могуће појмовно артикулисати; њих је могуће само химнички, поетски предочити, било у виду ламента над сопственом и

општенародном судбином, било у виду благовеличања божанског.

Поезија владике Фотија не пати од неких поетичких окрета, не подвргава се крутим налозима версификације, нема проблем са жанровским укалуپљивањима и праћењем текућих песничких трендова. Свemu томе упркос (а може бити понешто и због тога) она је изнад свега једно драгоцено сведочанство једног личног подвига да се у стих преточи једно лично искуство. То је искуство које позива, опомиње и, не мање важно, даје како толико потребну духовну утеху.

Др Владимир Рогановић

САДРЖАЈ

ВИДЕТИ.....	5
РАДОСТ И МУЛА.....	7
ТРЕЖЊЕЊЕ	9
SERBIEN LAGER	11
АНКО	12
ЈОАНИКИЈЕ	13
ЛАЖА	15
БРАВИЦА	17
ЗДРАВ БУДИ.....	20
БИВША КРАЈИНА	22
ЉУДСКОПРАВАШИ.....	26
СТЕФАНЕ	28
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	31
ЗЛАТНА МИЛИЈАРДА.....	35
ГУРИЈЕ, САМОН И АВИВ	39
АПОСТОЛ МАТЕЈ.....	40
РОЖАЊ	43
СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ ЧУДОТВОРАЦ..	45
ЕКУМЕНИЗАМ	47
ДА СЕ ПОКАЈЕ	50
ЕВРОПА И БОЖИЋ	52
FERAGOSTO	54